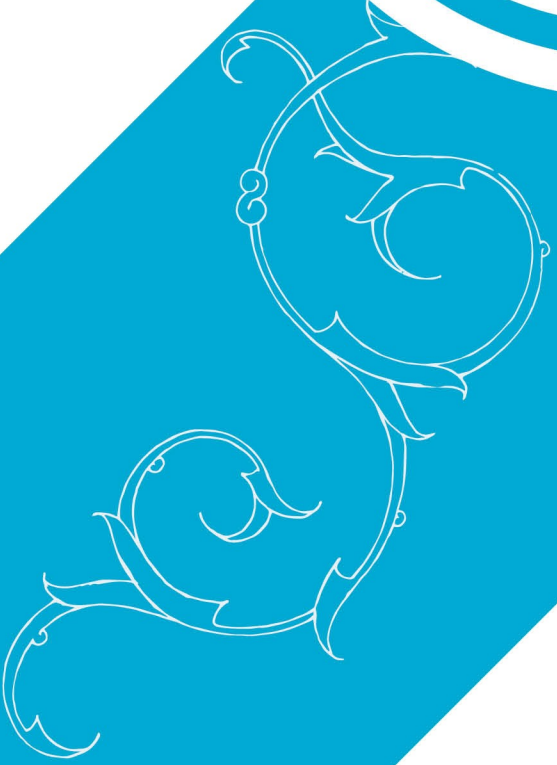

ویژه نامه ششمین گردهمایی خیرین آموزش عالی

«مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ بَعْدَ حَبَابٍ فِي كُلِّ صُنْبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ
يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَكَافٍ عَلِيمٌ»

مثلاً آنان که اموالشان را در راه خدا انفاق می کنند، مانند دانه ای است که هفت خوشه برویاند، در هر خوشه صد دانه باشد؛ و خدا بر اے هر که بخواهد چند برابر می کند و خدا بسیار عطا کننده و داناست.

(سوره بقره، آیه ۲۶۱)

بنیاد حامیان علم و فناوری ایران

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بنیاد حامیان علم و فناوری ایران

ویژه نامه

ششمین گردهمایی خیرین آموزش عالی کشور

خرداد ۱۴۰۲، مشهد مقدس

<https://ifst.ir>

آدرس سایت بنیاد حامیان علم و فناوری ایران:

فهرست مطالب

- سخن آغازین ۴
- فعالیت های بنیاد حامیان علم و فناوری ایران ۷
- مصاحبه دکتر محمد مهدی جعفری ۱۲
- سخاوت بزرگ ۱۸
- ثروتمندان و حمایت از علم و فناوری ۱۹
- حمایت مردمی از علم در کشورهای توسعه یافته ۲۰
- مرور بر فعالیت های بنیادهای حامی دانشگاهها در سال ۱۴۰۱ ۲۱

دکتر محمد حسین امید

سخن مدیر عامل بنیاد حامیان علم و فناوری ایران

یکی از عرصه های مهم مشارکت مردم، حوزه علم و فناوری است که در آن حمایت های مردمی سازو کاری برای پیوند بین علم و جامعه است. حمایت های مردمی از حوزه علم و فناوری، توان این حوزه را برای پرداختن به مسائلی که مبتلا به جامعه باشد افزایش میدهد و از این طریق به ارتقاء کیفیت زندگی در جامعه یاری میرساند. امروزه موضوعاتی مثل تغییرات اقلیمی و محیط زیست، فناوری های مرتبط با انرژی، توسعه پایدار، امنیت غذایی و نظایر آن با چالش هایی مواجه است که حل آن ها نیازمند حضور پررنگ علم و دستاورد های علمی است.

امروزه حضور و مشارکت مردم در اداره جامعه در عرصه های مختلف نه یک امر موقعیتی بلکه ضرورتی دائمی است که امکان موفقیت و مشروعیت برنامه ها و سیاست های اداره جامعه را افزایش میدهد. مشارکت مردمی نمودی از مسئولیت پذیری اجتماعی و ملی و نیز توجه به تحکیم پایه های مشروعیت نظام های حکمرانی، تصمیم گیری ها و سیاستگذاری های آن ها است. از این منظر است که مشارکت اجتماعی در دنیا جایگاه برجسته ای دارد و در کنار دولت و بازار (بخش خصوصی) اضلاع اصلی اداره جامعه را تشکیل میدهند.

بنیاد حامیان علم و فناوری ایران

عرصه علم و فناوری تسهیل کند تا این افراد بتوانند همانند جوامع پیشرفته و دانشگاه های برتر دنیا، بخشی از دارایی خود را در راستای مسئولیت های اجتماعی صرف حوزه علم و فناوری کنند.

در راستای این هدف، بنیاد حامیان علم و فناوری ایران تلاش زیادی را برای پیوند بین این دو عرصه به کار بسته است و برگزاری همایش ها و گردهمایی های خیرین هم در این مسیر و به منظور تثبیت و تحکیم این پیوند انجام میشود. تاکنون پنج گردهمایی بزرگ خیرین توسط بنیاد حامیان علم و فناوری ایران برگزار شده است. برخی از نیک اندیشان و خیرین این عرصه از ابتدای این حرکت و اولین گردهمایی که در سال ۱۳۹۴ با حضور جمعی از خیرین حوزه آموزش عالی، رؤسای دانشگاه ها و پارک های علم و فناوری در مشهد مقدس برگزار شد همراه ما بوده اند و برخی نیز از گردهمایی های بعدی به این جمع پیوسته اند. در گردهمایی سال جاری که ششمین گردهمایی خیرین حوزه آموزش عالی است نیز تعداد دیگری از یاریگران بنیاد های دانشگاهی و خیرین گرانقدر عرصه علم و فناوری به این جمع پر برکت ملحق خواهند شد.

گردهمایی های گذشته برکات زیادی برای عرصه علم و فناوری داشته است که به عنوان نمونه میتوان به پویش حمایت از دانشجویان نیازمند کمک نام برد که در گردهمایی پنجم در شیراز شکل گرفت و نتیجه آن پرداخت وام شرافتی ماهیانه به مبلغ ۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال به حدود ۱۰۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه های سراسر کشور در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۴۰۲ شد.

بدون شک گردهمایی ششم نیز که با پویش حمایت از طرح ها و ایده های دانشجویی در مشهد مقدس و در جوار حرم حضرت امام رضا (ع) برگزار میشود، با حمایت خیرین و شرکت کنندگان در این برنامه، برکات فراوانی در جهت کارآفرینی و اشتغال دانشجویان و دانش آموختگان توانمند و صاحب ایده های نوآورانه و کارآفرینانه خواهد داشت.

از طرف دیگر، دانشگاه ها هم وظایف خطیری در ورود به موضوعات مبتلابه جامعه و هدایت حمایت های مردمی در مسیری که بتواند گروهی از مشکلات جامعه را باز کند، دارند. از این رو، در جوامع توسعه یافته و دانشگاه های بزرگ، وجود بنیاد ها و نهاد های مردمی نقش پررنگی در کمک به دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی برای پرداختن به اینگونه مسائل را دارند. حمایت های مردمی از علم و فناوری، ظرفیت دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی را برای پرداختن به اینگونه مسائل، فراتر از برنامه های جاری و کمک های دولتی، مهیا میکند؛ به گونه ای که زمینه امنیت پایدار زندگی در جامعه را فراهم خواهد ساخت.

کارآمدی و هدفمندی مشارکت مردم در اداره جامعه در ابعاد و سطوح مختلف نیازمند نهاد سازی و سازماندهی به عنوان حلقه واسط بین نظام حکمرانی و جامعه است. بنیاد های دانشگاهی امروزه از چنین ویژگی ها و جایگاهی برخوردار هستند که میتوانند ضمن ایجاد زمینه برای جلب حمایت های مردمی، با تشخیص نیاز های عرصه علم و فناوری و شناسایی پتانسیل های مردمی، مفاهمه و تعامل بین این دو عرصه را فراهم کنند. بدیهی است نیازمندی های عرصه علم و فناوری فراتر از این است که صرفاً به زیرساخت های فیزیکی تقلیل داده شود و بنیاد های دانشگاهی با شناخت کافی از این دسته از نیازمندی ها میتوانند حمایت های مردمی را به مسیر هایی سوق دهند که هم به ایجاد منابع پایدار مردمی برای دانشگاه ها کمک کند و هم امکان حمایت مردمی از امور نرم افزاری و حل مسائل جامعه از سوی دانشگاه ها را تسهیل کنند. بنیاد حامیان علم و فناوری ایران، به عنوان یک نهاد غیردولتی، در سال های اخیر تلاش خود را در ایجاد پیوند بین جامعه و علم و فناوری بنا نهاده و تلاش میکند زمینه حضور پررنگتر افراد موفق، کارآفرینان و خیرین با مسئولیت پذیری بیشتر را در

بنیاد حامیان علم و فناوری ایران

بنیاد حامیان علم و فناوری ایران با حمایت های خیرین توانسته است تاکنون قدم های آغازین را در مسیر اهداف فوق الذکر از جمله تاسیس صندوق اعطاء وام شرافتی به دانشجویان مستعد که نیاز به حمایت مالی دارند، صندوق حمایت از کرسی های پژوهش و فناوری، گرنت حمایت از ایده های نوآورانه و فناوریانه دانشجویان بردارد. بی شک همراهی همیشگی خیرین نیک اندیش و حمایت های آن ها به تحکیم پایه های تعامل این دو عرصه، تقویت زیرساخت های دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی و در نهایت توسعه پایدار در کشور کمک خواهد کرد.

در خاتمه از همه خیرین و شرکت کنندگان در گردهمایی بویژه عزیزان بزرگواری که بانی برگزاری پنج همایش قبلی بوده اند و نیز یاریگر ارجمند بانی همایش ششم که هیچ یک مایل نیستند ذکر نامی از آن ها به میان آید تشکر و قدردانی نموده، از ایزد منان برای آنان طول عمر باعزت همراه با سلامتی و عاقبت خیر مسئلت دارد. همچنین لازم می داند از زحمات ارزشمند همکاران محترم بنیاد دانشگاه فردوسی مشهد، بویژه مدیر عامل محترم بنیاد جناب آقای دکتر باباخانی که مسئولیت دبیری گردهمایی ششم را بر عهده دارند صمیمانه سپاسگزاری کند.

محمدحسین امید

مدیر عامل بنیاد حامیان علم و فناوری ایران

گزارشی از اهم فعالیت های بنیاد حامیان علم و فناوری ایران (خرداد ۱۴۰۱ - اردیبهشت ۱۴۰۲)

بنیاد حامیان علم و فناوری ایران در راستای اهداف مندرج در اساسنامه در سال ۱۴۰۱ فعالیت های خود را با تأکید بیشتر بر امور نرم افزاری مثل اهداء وام شرافتی، حمایت از کرسی های پژوهشی و فناوری و ایده های نوآورانه و فناورانه دانشجویان پیگیری نموده که در اینجا به برخی از این اقدامات بطور خلاصه اشاره میشود.

بنیاد حامیان علم و فناوری ایران

اعطای وام شرافتی به دانشجویان

بنیاد حامیان علم و فناوری ایران به منظور حمایت از دانشجویان مستعد و کمک به ارتقای تحصیلی کسانی که تنگناهای مالی به عنوان مانعی برای تحصیل مطلوب آن‌ها می‌باشد، اعطای وام شرافتی را از اسفندماه ۱۴۰۰ با پرداخت وام به ۵۵ نفر آغاز کرد. سرمایه‌ی لازم برای اعطای این وام به تعداد بیشتری از دانشجویان از محل کمک‌های یاریگران بنیاد و خیرین، بویژه کمک‌های خیرین در پنجمین گردهمایی خیرین در شیراز، تأمین شد.

با حمایت خیرین و یاریگران بنیاد، ظرفیت موجود برای حمایت از دانشجویان تحت پوشش اکنون به بیش از ۱۰۰۰ نفر دانشجو در ماه رسیده است. دانشجویان تحت پوشش در هر نیمسال تحصیلی به مدت پنج ماه (جمعا ۱۰ ماه در سال)، وام شرافتی دریافت می‌کنند که مبلغ این وام برای سال ۱۴۰۱، با تصویب هیئت مدیره بنیاد، ۴۰۰ هزار تومان در ماه (۴ میلیون تومان در سال) است.

وام شرافتی
بنیاد حامیان علم و فناوری ایران

دارای سوابق پژوهشی درخشان در سطوح ملی و بین‌المللی به صورت مشترک با صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور، در یکی از قالب‌های حمایتی صندوق، حمایت میشود.

اعطای گرنت فناوری و نوآوری دانشجویی

بنیاد حامیان علم و فناوری ایران به منظور حمایت از دانشجویان صاحب‌ایده‌های نوآورانه، فناورانه و کارآفرینانه برای تجاری‌سازی ایده‌های آن‌ها و راه‌اندازی کسب‌وکار منجر به تولید و کارآفرینی، اعطای گرنت فناوری و نوآوری دانشجویی را از سال ۱۴۰۱ آغاز کرده است. بدین منظور، آیین‌نامه‌ی مربوط به گرنت دانشجویی تصویب و در تاریخ ۱۲ آذرماه ۱۴۰۱، جهت اطلاع دانشجویان، به دانشگاه‌ها و پارک‌های علم و فناوری سراسر کشور ابلاغ کرد. با توجه به چالش‌های روزافزون مربوط به آب و محیط زیست در کشور و نیاز به دستیابی به راهکارها و فناوری‌های مناسب برای غلبه بر این چالش‌ها، اولویت موضوعی این گرنت در حال حاضر، موضوعات حوزه آب، انرژی و محیط زیست است.

تکمیل مدرسه خانم ملوک کاریابی در استان سیستان و بلوچستان

هرچند بنیاد حامیان علم و فناوری ایران به عرصه آموزش ماقبل دانشگاه ورود ندارد، اما بنابر درخواست خیرنیک اندیش سرکار خانم ملوک کاریابی، مبنی بر ساخت یک باب مدرسه در منطقه‌ای کم‌برخوردار از کشور، بنیاد مقدمات ساخت مدرسه شش کلاسه‌ی روستای کود در شهرستان زهک استان سیستان و بلوچستان را با حمایت مالی ایشان در سال ۱۴۰۰ فراهم کرد. این مدرسه در سال ۱۴۰۱ تکمیل شد و از مهرماه سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ مورد بهره‌برداری قرار گرفته و در حال حاضر بیش از ۲۰۰ دانش‌آموز روستای کود شهرستان زهک در این مدرسه مشغول به تحصیل هستند.

حمایت از کرسی‌های پژوهشی

در راستای حمایت از کرسی‌های پژوهشی و فناوری موجود و یا تأسیس کرسی با هدف حل مسائل اساسی کشور، در پاییز ۱۴۰۱ تفاهم‌نامه‌ای با صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور امضا شد. براساس مفاد این تفاهم‌نامه، از موضوعات پژوهشی در حوزه‌های آب، انرژی و محیط زیست در قالب کرسی‌های پژوهشی و فناوری پژوهشگران عضو هیئت علمی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی کشور با مرتبه استاد تمام و

آغاز مراحل ساخت خوابگاه متاهلین در دانشگاه قم

در اجرای نیت خیر بزگوار، مرحوم سیدیحیی بدری مبنی بر اختصاص بخشی از اموال خود به منظور تهیه مسکن برای زوج های جوان و با توجه به نیاز دانشگاه قم به خوابگاه متاهلین، با پیشنهاد بنیاد حامیان علم و فناوری ایران، توافق نامه ای بین آقای دکتر سیدعلی بدری، نماینده محترم وراثت مرحوم سیدیحیی بدری و ریاست محترم دانشگاه قم برای ساخت هشت واحد خوابگاه متاهلی ویلایی در محوطه دانشگاه قم منعقد شد و پس از واگذاری زمین از سوی دانشگاه، هم اکنون مراحل ساخت این خوابگاه با پیشرفت فیزیکی ۸۰ درصد در جریان است. پیش بینی می شود این مجموعه از شهریور ماه سال جاری مورد بهره برداری دانشجویان متاهل دانشگاه قم قرار گیرد. نظارت بر مفاد این توافقنامه بر عهده مدیر عامل بنیاد حامیان علم و فناوری ایران است.

برگزاری پنجمین گردهمایی خیرین آموزش عالی

پنجمین گردهمایی خیرین عرصه علم و فناوری توسط بنیاد حامیان علم و فناوری ایران از سوم الی پنجم خردادماه سال ۱۴۰۱ در هتل بزرگ شیراز و با همکاری دانشگاه شیراز، با حضور جمعی از خیرین بزرگوار حوزه آموزش عالی، استاندار محترم استان فارس، قائم مقام وزیر علوم، تحقیقات و فناوری در ستاد خیرین، تولید محترم حرم حضرت شاهچراغ، رؤسای محترم برخی از دانشگاه ها، و نمایندگان بنیاد های دانشگاهی کشور برگزار شد. از رویداد های مهم این همایش

سقف حمایت بنیاد از ایده های دانشجویی در سال ۱۴۰۲ به شرح زیر

به تصویب هیئت مدیره بنیاد رسیده است:

- پرداختی برای مرحله اول ایده های فناورانه و نوآورانه (TRL ۱-۳) معادل کمک پارک یا مرکز رشد دانشگاه تا سقف مبلغ ۳۰۰ میلیون ریال.

- پرداختی برای مرحله دوم ایده های فناورانه و نوآورانه (TRL ۴-۶) معادل کمک پارک یا مرکز رشد دانشگاه تا مبلغ ۵۰۰ میلیون ریال.

لازم به ذکر است که محوریت و پویای گردهمایی ششم نیز حمایت از ایده های دانشجویی در قالب گزینش نوآوری و فناوری دانشجویان است.

علوم، تحقیقات و فناوری و مدیران عامل بنیاد های حامی دانشگاهی به صورت مجازی برگزار شد، این سند مورد بررسی قرار گرفت و با ارائه‌ی پیشنهادها و اصلاحات مورد نظر بنیادها، گامی در جهت تکمیل این سند برداشته شد.

پیگیری ابلاغ سند معافیت مالیاتی

در جلسه‌ی هم‌اندیشی بنیاد حامیان علم و فناوری ایران با مدیران عامل بنیاد های حامی دانشگاهی که در تاریخ سوم مرداد ۱۴۰۱ برگزار شد، آقای محمد مهدی جعفری، عضو هیئت مدیره‌ی بنیاد حامیان علم و فناوری ایران و از اعضای ستاد خیرین وزات علوم، تحقیقات و فناوری، از امضای صورت جلسه‌ی معافیت مالیاتی توسط وزرای محترم اقتصاد و دارایی، علوم، تحقیقات و فناوری، آموزش و پرورش و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خبر داد. پیش‌تر بررسی، تأیید و صدور گواهی جهت معافیت مالیاتی پروژه‌های انجام‌شده توسط خیرین از سوی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری صورت می‌گرفت، اما با تصویب آیین نامه فوق‌الذکر، این مسیر تسهیل شده، موانعی که سابق بر این وجود داشت کاهش می‌یابد و علاوه بر خیرین محترم در دانشگاه‌ها، بنیاد های دانشگاهی نیز می‌توانند از معافیت مالیاتی پیش بینی شده در قانون بهره‌مند شوند.

تعامل با مدیران عامل بنیادهای حامی دانشگاهی سراسر کشور

در راستای تقویت تعامل بنیاد حامیان علم و فناوری ایران با بنیاد های دانشگاهی کشور و همفکری پیرامون مسائل مرتبط با فعالیت خیریه ای و وقف در حوزه علم و فناوری، در سال ۱۴۰۱ جلسات هم‌اندیشی متعددی بین مدیر عامل بنیاد حامیان علم و فناوری ایران و مدیران عامل بنیاد های دانشگاهی برگزار شد.

میتوان به کمک مالی خیرین به صندوق حمایت از دانشجویان، بحث و بررسی کارشناسی پیرامون پیش نویس سند وقف و برگزاری انتخابات هیئت مدیره بنیاد اشاره کرد.

اعطای زمین به پارک علم و فناوری زنجان

بانیک اندیشی خیر بزرگوار آقای جعفر شکیب، زمینی به مساحت حدود ۵۰۰۰ متر مربع از طرف ایشان به پیشنهاد و واسطه بنیاد حامیان علم و فناوری ایران، جهت بهره برداری به پارک علم و فناوری زنجان اعطا شد.

همکاری در تدوین پیش نویس سند وقف در حوزه ی علم و فناوری

در راستای پیگیری مجدد سند سیاست های اجرایی توسعه ی مشارکت های مردمی در عرصه ی علم و فناوری که قبلاً در شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده ولی عملیاتی نشده بود، پیش نویس جدید سند وقف و خیر در عرصه ی علم و فناوری که توسط همکاران محترم ستاد خیرین وزارت عتف تدوین و تنظیم شده است مورد بررسی قرار گرفت و پیشنهادات اصلاحی ارایه شد. بدین منظور در جلسه ای با حضور آقایان محمدحسین امید، مدیرعامل بنیاد حامیان علم و فناوری ایران، محمدمهدی جعفری، عضو هیئت مدیره‌ی بنیاد حامیان علم و فناوری ایران و از اعضا ستاد خیرین وزارت

بنیاد حامیان علم و فناوری ایران

مشارکت مردمی به مثابه

یکی از پایه های نظام حکم رانی

مصاحبه با آقای دکتر محمد مهدی جعفری

عضو هیئت مدیره بنیاد حامیان علم و فناوری ایران و عضو ستاد خیرین وزارت عتف

سؤال: شما، پیش از عضویت در هیئت مدیره بنیاد حامیان علم و فناوری ایران و فعالیت در ستاد خیرین وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، در زمینه امور خیریه های فعالیت پژوهشی داشته اید، لطفاً در صورت امکان توضیح دهید که چه جذابیتی در این عرصه وجود دارد که شما را راغب به کار در این حوزه کرده است؟

هر چه بیشتر تجربیات دنیا را رصد می کنیم، بیشتر باور می کنیم که امروز و بیشتر از امروز، آینده، حکمرانی واژه ای عجین شده با مفهوم مردم است. اساساً حکمرانی بدون توجه به ظرفیت های مردمی معنادار نیست. هر جا که مردم کمتر دیده شدند، تصمیم گیری ها راه به جایی نبرده و هر کجا مردم بیشتر دیده شده اند و پای کار آمده اند، مستقل از اینکه چقدر دولت در حل مسائل کارآمد بوده، حس رضایت و موفقیت ایجاد شده است. در همین زمینه بیان جالبی از مقام معظم رهبری در ذهنم هست که با حذف قید های مکان و زمان می فرمایند:

«در هر حرکتی، در هر کشوری که آحاد مردم وارد میدان بشوند، هدف آن ها محقق خواهد شد؛ این برو و برگرد ندارد و خلاف آن هم در هیچ کجای تاریخ اثبات نشده است.»

چند سال قبل گزارشی در یکی از مراجع معتبر آینده پژوهی دنیا منتشر شد که کلان روند های مؤثر در تحولات آینده دنیا را نشان می داد. دیجیتال شدن، فراگیر شدن مفهوم توسعه پایدار و ظهور مدل های جدید کسب و کار از جمله پیشران های

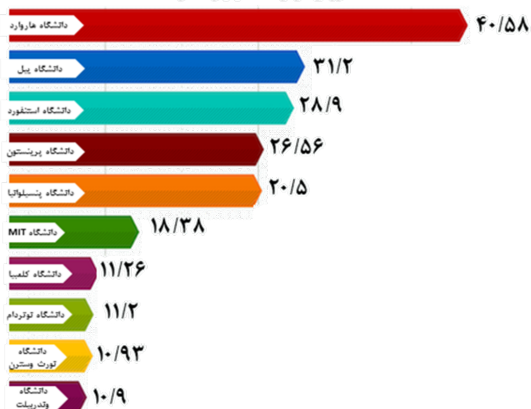
تحولات آینده در این گزارش معرفی شد. جالب توجه اینکه در کنار این موارد که امروزه ظهور آن ها بسیار برای ما ملموس است، موضوع دیگری با عنوان "مردمی شدن حکمرانی" یا به عبارتی "حکمرانی مردمی"، هم بیان شده که نشان از اهمیت توجه به این امر دارد. همین امر نشان می دهد که امروزه نظام های حکمرانی موفق، نظام هایی هستند که در آن ها دولت ها تمام تلاش خود را بکنند تا هر چه بیشتر عرصه را برای ایفای نقش مردم در اداره کشور یا به عبارتی توسعه بخش اجتماعی (social sector) فراهم کنند.

در سال ۱۳۹۴ پروژه مطالعاتی را با همکاری سازمان اوقاف و امور خیریه انجام دادیم که نتایج جالبی را در برداشت. در این مطالعه که ساختار حکمرانی وقف و امور خیر در ۱۵ کشور اسلامی و ۱۵ کشور غیراسلامی بررسی شد و نتایج آن در قالب ۳۰ جلد کتاب منتشر شد، نشان داده شد که کشور های توسعه یافته همسو با تقویت ساختار های دولتی خود، تلاش بسیار زیادی در توسعه نهاد های مردمی کرده اند؛ به عنوان مثال کشوری مثل انگلیس در عالی ترین سطح ساختار اداری خود، کمیسیونی با عنوان کمیسیون امور خیریه (charity commission) ایجاد کرده و مأموریت آن را تنظیم سیاست ها و قوانین بستر ساز و تسهیل کننده مشارکت نهاد های مردمی قرار داده است. سایر کشور های موفق هم به گونه ای به چنین امر مهمی پرداخته اند. چیزی که مادر کشور، علیرغم برخورداری از تجارب موفق و منحصر به فرد، نظیر تجربه مدیریت جنگ تحمیلی با مشارکت جدی مردم، امروز خیلی با آن فاصله گرفتیم. اهمیت این موضوع در کنار خلأ های جدی ای که در این زمینه در کشور احساس کردیم ما را بر آن داشت نزدیک به یک دهه تمرکز فعالیت های مطالعاتی، تحقیقاتی و البته اجرایی خود را در این حوزه قرار بدهیم.

معادل ۵٪ ارزش آن ها را از سود حاصله، در اختیار دانشگاه قرار دهد.

ارزش موقوفات (میلیارد دلار)

ما در این زمینه فاصله جدی با نقطه مطلوب داریم. توجه جدی به ظرفیت دانش آموختگان دانشگاه ها امری است که بسیار در دانشگاه های ما مغفول است. امروز علیرغم اینکه بسیاری از رؤسای دانشگاه های ما فارغ التحصیل دانشگاه های خارج از کشور هستند و توجه این دانشگاه ها را به بهره مندی از ظرفیت دانش آموختگان از نزدیک حس کرده اند، اما تحول جدی ای را در این عرصه شاهد نیستیم.

در زمینه تحقیقات و مؤسسات تحقیقاتی هم به همین صورت است؛ به عنوان مثال می توان به آماري که چند سال پیش از کشور آلمان، که به عنوان مهد بنیاد های پژوهشی از آن نام می برند، اشاره کرد، در آن گزارش آورده شده که ۵۴ درصد از منابع فعالیت های پژوهشی و تحقیقاتی معادل ۱۴۰۰ بنیاد در کشور آلمان از طریق منابع مردمی تأمین میشود. در کشور آمریکا نیز نمونه های فراوانی از این موارد مشاهده می شود که از آن جمله می توان به مؤسسات تحقیقاتی کاولی در دانشگاه های برجسته اشاره نمود که از طریق منابع وقفی فرد کاولی تأسیس شده اند.

این امر حتی در بخش جوایز علم و فناوری دنیا هم وجود دارد. اکثریت قریب به اتفاق جوایز معتبر علم و فناوری دنیا جوایزی هستند که در یک ساختار غیردولتی و بر مبنای مشارکت مردمی فعالیت می کنند. بارزترین آن ها جایزه نوبل است که بنیان آن بر مبنای موقوفه آلفرد نوبل است.

سؤال: با شناختی که از فعالیت خیری های در علم و فناوری دارید، جایگاه این حوزه در ایران را در قیاس با کشورهای توسعه یافته چگونه ارزیابی میکنید؟

کشور ما در قرون گذشته پرچمدار حوزه مشارکت های مردمی در حوزه توسعه علم بوده است. شهرک علمی و دانشگاهی ربع رشیدی بزرگ ترین موقوفه ایران است که توسط خواجه رشیدالدین فضل الله همدانی، در سال ۷۰۰ هجری قمری وقف شد و بیش از ۶ هزار دانشجو در این شهرک تحصیل می کردند. نمونه های فراوانی از موقوفات هم در بخش آموزش به ویژه در حوزه های علمیه در سال های پیشین وجود دارد.

اما امروز وقتی به آمار و ارقام در این زمینه نگاه میکنیم می بینیم که شرایط نهاد های آموزشی و تحقیقاتی کاملاً متفاوت شده و مثل خیلی از بخش های دیگر کشور که رویکرد و نگاه دولتی اداره شدن بر آن ها مستولی شده است در حوزه علم و فناوری هم به این عارضه دچار شده ایم. امروز وقتی به سهم مشارکت های مردمی در اداره دانشگاه های برتر دنیا مثل هاروارد، MIT، پرینستون، ییل و ... نگاه می کنیم، می بینیم که حداقل ۳۰-۴۰ درصد از منابع این دانشگاه ها از مشارکت مردمی تأمین می شود. ارزش موقوفات دانشگاهی مثل دانشگاه هاروارد به تنهایی بیش از ۴۰ میلیارد دلار است. مشاهده می کنیم که در این دانشگاه ها به صورت جدی به بهره برداری بهینه از این منابع پرداخته می شود و تلاش همیشگی آن است که از این منابع به عنوان منابع مولد پایدار در اداره دانشگاه استفاده شود. پیشنهاد می کنم مخاطبین شما حتماً تجربه دانشگاه هاروارد و به صورت خاص شرکت مدیریت هاروارد یا

Harvard management company (HMC) را مطالعه کنند. این شرکت مأموریت دارد تا با سرمایه گذاری موقوفات این دانشگاه، سالانه

جدول ۱: مشخصات برخی از مهمترین جوایز علمی دنیا

کشور	سرمایه اولیه به ارزش فعلی (میلیون دلار)	نوع منابع مالی اولیه	سال تأسیس	جایزه	نهاد ارائه دهنده
سوئد	۲۱۳	وقف و خیر	۱۹۰۱	جایزه نوبل	بنیاد نوبل
ژاپن	۵۰	وقف و خیر	۱۹۸۵	جایزه ژاپن	بنیاد علم و فناوری ژاپن
سوئد	۱/۳	وقف و خیر	۱۹۸۰	جایزه کرافورد	بنیاد کرافورد
رژیم صهیونیستی	۴۲	وقف و خیر	۱۹۷۸	جایزه ولف	بنیاد ولف
نروژ	۶۰۰	وقف و خیر	۲۰۰۵	جایزه کاولی	بنیاد کاولی
بریتانیا	۳۶/۴	وقف و خیر	۲۰۱۳	جایزه مهندسی ملکه الیزابت	بنیاد جایزه مهندسی ملکه الیزابت

نمیتوان انتظار داشت که در همه حوزه های علم و فناوری شاهد توسعه جدی باشیم. موضوعی که مثلا در عرصه هوافضا طی ۲۰ سال گذشته مشاهده شد.

مردمی شدن حوزه علم و فناوری کشور، راهکار مهمی برای توسعه این بخش کشور است. وقتی فعالیت های علمی و تحقیقاتی کشور، استقلال حداکثری از دولت و تصمیمات دولتی داشته باشند و دولت ها را به عنوان حامی و پشتیبان ونه به عنوان متولی خود بدانند، میتوان انتظار داشت که این فعالیت ها مستمر و هدفمند انجام پذیرفته و شاهد نتایج آن در توسعه کشور باشیم. امری که همانطور که قبلا عرض شد در کشور های توسعه یافته و دولت های حتی ثروتمند دنیا هم تجربه شده است. پرسشی که در این میان مطرح می شود این است که نقش دولت در این شرایط چیست؟ پاسخ این است که در این شرایط دولت ها غالبا نقش بستر سازی حضور موثر مردم و هدایت مشارکت آن ها به سمت حوزه های اولویت دار را دارند. نمونه ای از این نوع نقش آفرینی دولت ها را در کشور آلمان می توان مشاهده نمود که در قوانین این کشور برای مشارکت مردم در عرصه آموزش و تحقیقات به نسبت سایر حوزه ها مشوق مالیاتی دو برابری لحاظ شده است.

سؤال: دیدگاهی در بین برخی از اهالی جامعه رواج دارد مبنی بر اینکه حمایت از علم و فناوری وظیفه دولت است و ضرورتی ندارد که مردم درگیر این فعالیت ها شوند، میخواستیم نظر شما را نسبت به این دیدگاه جویا شویم و اینکه توضیح دهید که چرا ورود مردم به حمایت از علم و فناوری ضرورت دارد؟

همه می دانیم که امروزه مسائل کشور، مسائل گسترده و پیچیده ای است و دولت تمرکز خود را بر حل این مسائل گذاشته است. مسائلی مثل تورم، درآمد کم دولت و ... تقریبا تمام توجه دولت را به این موارد معطوف کرده است. از سوی دیگر توسعه علم و فناوری، مسئله ای است که نیازمند سرمایه گذاری بلندمدت بوده و ثمرات آن بعد از طی چندسال سرمایه گذاری مشخص می شود. بر همین اساس علیرغم تأکیدات بالادستی متعددی که در ساختار حکمرانی کشور به توسعه علم و فناوری شده، نظیر سند چشم انداز ۲۰ ساله یا سیاست های کلان توسعه علم و فناوری و یا نقشه جامع علمی کشور، فوریت مسائل و چالش های روزمره کشور که به آن اشاره شد، معمولا توجه به توسعه علم و فناوری را در اولویت اول دولت ها قرار نمیدهد. بارها شاهد بودیم که سهم ۱٪ درصدی بودجه تحقیقات علیرغم اینکه سال ها در برنامه های توسعه و بودجه های سنواتی بیان میشد اما در مرحله اجرا محقق نمیشد. از سویی دیگر، توسعه علم و فناوری نیاز جدی به ثبات سیاست ها و برنامه ها در این عرصه دارد. مساله ای که در توسعه فناوری نانو در کشور آن را به وضوح مشاهده کردیم. اما در کشور ما که بعضا با تغییر دولت ها، سیاست ها به شکل جدی تغییر میکند،

سؤال: فعالیت های خیریه ای و حمایتی در حوزه علم و فناوری چه مزیت هایی نسبت به دیگر حوزه ها دارد؟

امروزه با تخصصی تر و حرف های تر شدن فعالیت نهاد های مردمی، شاخص ارزیابی اثر اجتماعی یا social impact assessment در انتخاب حوزه و زمینه فعالیت فعالان اجتماعی بسیار مهم شده است.

حوزه علم و فناوری، عرصه ای بنیادین و زیربنایی است که توجه به آن منجر به خلق ارزش اجتماعی زیادی می شود. اثرات اجتماعی فعالیت در این عرصه، از ارزشی که فعالیت های خیریه در سایر حوزه ها رقم می زند بسیار بیشتر است. کمک به توسعه اشتغال به ویژه توسعه اشتغال دانش بنیان، تربیت نیروی انسانی متخصص، حفظ نیروی انسانی مستعد و نخبه در داخل کشور، ایجاد قدرت و ثروت برای کشور و ... از اثرات توجه به توسعه این بخش است. البته این امر نافی توجه به سایر عرصه های مشارکت مردمی نیست.

سؤال: مهمترین مسائل و چالش های ساختاری و حقوقی بر سر راه فعالیت

های خیریه ای، بویژه در حوزه علم و فناوری، در ایران چیست؟

های مردمی تدوین شد و ذیل هر کدام اقداماتی برای تحقق هر بخش پیش بینی شد. این راهبرد ها عبارتند از:

* تغییر نگرش، فرهنگ سازی و ترویج گفتمان مشارکت مردمی در حوزه علم و فناوری

* اصلاح معماری نظام توسعه مشارکت مردمی در توسعه علم و فناوری

* سهولت بخشی به شکل گیری و فعالیت نهاد های مردمی فعال در عرصه علم و فناوری و اصلاح سیاست ها و قوانین در این زمینه

* مشاهده پذیرسازی نیازمندی های کشور در حوزه علم و فناوری و هدایت و جهت دهی مشارکت های مردمی به زمینه های اولویت دار در این عرصه

* توان افزایی تشکل ها و نهاد های مردمی فعال در زمینه علم و فناوری

* تنوع بخشی به روش ها و ابزارهای جذب مشارکت های مردمی

سؤال: از نظر شما اقداماتی نظیر برگزاری گردهمایی خیرین تا چه اندازه میتواند در گسترش ایده حمایت مردمی از علم و فناوری مؤثر باشد؟

اقداماتی نظیر گردهمایی، همایش و ... که در آن رؤسای دانشگاه ها، خیرین، مدیران بنیاد های حامیان دانشگاهی و ... حضور دارند از منظر های مختلف حائز اهمیت است. اولین دستاورد آن، اطلاع رسانی فعالیت مجموعه های مختلف است. دستاورد بسیار مهم دیگر آن، تقویت روابط فی ما بین افراد و نهاد ها و به عبارتی شبکه سازی در این زمینه است. نقش مهم دیگر این نوع رویداد ها، بستر سازی تبادل نظر و در نهایت کمک به ایجاد اجماع بر روی مسائل مشترک و مبتلابه مجموعه های مختلف فعال است. در بخش هایی نتایج چنین رویداد هایی منجر به تصمیم سازی برای نهاد های بالادستی در اصلاح سیاست ها و برنامه ها میشود.

در داخل کشور با چالش های متنوعی در عرصه توسعه مشارکت مردمی در حوزه علم و فناوری مواجه هستیم که برخی از آن ها به نظرم این موارد است:

* رغبت بخش کمی از خیرین و نیکوکاران به مشارکت در زمینه توسعه علم و فناوری

* توجه زیاد خیرین علم و فناوری به حوزه های سخت افزاری مثل ساخت دانشگاه و خوابگاه و ... در مقابل حوزه های نرم افزاری مثل ایجاد اشتغال، حمایت از فعالیت های پژوهشی و ...

* ساختار دولتی نهاد های آموزشی و تحقیقاتی کشور و توجه بسیار کم مدیران آن ها به بهره گیری از ظرفیت های مشارکت مردمی

* خلأ قوانین و مقررات حمایتی و تشویقی تسهیلگر مشارکت مردم در توسعه علم و فناوری

* پیچیدگی های بعضاً فلج کننده در شکل دهی و ثبت بنیاد های حامیان دانشگاهی

* نگاه غیرحرفه ای و غیر تخصصی به مدیریت نهاد های مردمی حوزه علم و فناوری و دانش و مهارت ناکافی بخش زیادی از مدیران این نهاد ها که منجر به بهره وری بعضاً پایین آن ها شده است

* عدم نیازسنجی دقیق از انواع مختلف مصادیق مشارکت در توسعه علم و فناوری و اولویت بندی آن ها و در نتیجه عدم اطلاع خیرین و واقفین از اولویت های علم و فناوری کشور

* عدم توجه جدی به ظرفیت فارغ التحصیلان و به ویژه فارغ التحصیلان خارج از کشور

سؤال: چه پیشنهاداتی برای حل این مسائل دارید؟

سال گذشته در ستاد خیرین وزارت علوم با همکاری مدیران و صاحب نظران و البته استفاده از تجارب موفق داخلی و خارجی سندی با عنوان "سند توسعه مشارکت های مردمی در عرصه علم و فناوری" تهیه شد که اتفاقاً پیش نویس آن در گردهمایی سال گذشته در شیراز هم به بحث و تبادل نظر گذاشته شد.

در این سند ۶ محور اصلی برای توسعه مشارکت

اهمیت این بخش در کنار دو بخش دولتی و خصوصی، ضرورت نگاه

حرفه ای و تخصصی به مشارکت های مردمی را بیش از پیش مشخص می نماید. در این راستا یکی از مهم ترین موضوعات بحث نهادسازی و شکل گیری ساختار های تخصصی است. اهمیت این موضوع به حدی است که در دانشگاه های مختلف دنیا، رشته هایی را در سطوح مختلف کارشناسی و تحصیلات تکمیلی برای تربیت نیروی انسانی متخصص جهت فعالیت در این نهاد ها طراحی نموده اند.

جدول ۲: مشخصات برخی از رشته های دانشگاهی مرتبط با فعالیت خیریه ای

مقطع تحصیلی	دانشگاه	عنوان دوره	مدیریت غیر انتفاعی
کارشناسی ارشد	دانشگاه گلمبیا	Nonprofit Management	مدیریت غیر انتفاعی
دکتری	دانشگاه کنت	Philanthropic Studies	مطالعات بشردوستانه
کارشناسی	دانشگاه ایالتی آریزونا	Nonprofit Leadership & Management	مدیریت و رهبری مؤسسات غیر انتفاعی
کارشناسی ارشد و دکتری	دانشگاه بولونیا ایتالیا	Philanthropy and Social Innovation	نوآوری اجتماعی و فعالیت های بشردوستانه
کارشناسی	دانشگاه بزل	Foundation Management and corporate Philanthropy	مدیریت بنیاد و بشردوستانه شرکتی
کارشناسی	دانشگاه سیتی لندن	Principles and practices of Grant making	اصول و مباحث اعطای گرنت
کارشناسی	دانشگاه سیتی لندن	Management of Grant making	مدیریت گرنت
کارشناسی	دانشگاه پورت آمریکا	Philanthropy, Giving and Volunteering	بشردوستانه، بخشش و فعالیت داوطلبانه
کارشناسی ارشد	دانشگاه لیژ	Foundation and Philanthropy: from Theory to Action	بنیاد ها و فعالیت های بشردوستانه: از نظریه تا عمل
-	دانشگاه وینزر هلم	Fund raising, Grant making and sponsorship	جذب منابع مالی

بر همین اساس می توان گفت که شکل گیری بنیاد های دانشگاهی به عنوان بازوهای مردمی مراکز آموزش عالی که به صورت حرفه ای به جذب، مدیریت و هزینه کرد منابع مردمی می پردازند کمک به سزایی در توسعه این منابع برای دانشگاه ها خواهد نمود.

سؤال: چه پتانسیل ها و نقاط قوتی در بنیاد حامیان علم و فناوری ایران وجود دارد که بتوان از آن در راستای گسترش هر چه بیشتر حمایت مردمی از علم و فناوری بهره گرفت؟

توسعه مشارکت های مردمی علاوه بر موارد مطرح شده، نیازمند وجود نهاد هایی است که در ادبیات توسعه ای از آن ها تحت عنوان نهاد های میانجی یا تسهیل گر نام برده می شود. این نهاد ها به صورت معمول چهار فعالیت اصلی را پیگیری می نمایند:

- * تصمیم سازی و اثرگذاری بر سیاست ها و قوانین بالادستی
- * گفتمان سازی و ترویج مشارکت مردمی
- * به هم رسانی و شبکه سازی
- * توانمندسازی افراد و نهاد های مردمی فعال

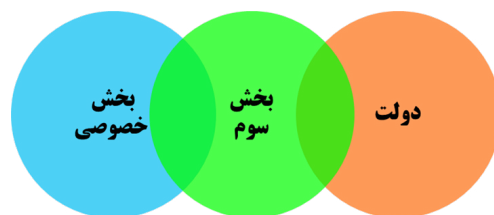
علاوه بر این معرفی تجارب موفق و ناموفق و معرفی فعالیت های الگو، میتواند نقش مؤثری در ارتقای توان سایر فعالان این عرصه داشته باشد.

سؤال: چه پتانسیل های خاصی در ایران برای فعالیت خیریه ای در حوزه علم و فناوری وجود دارد؟

یکی از ظرفیت های غنی و بی بدیل که در فرهنگ کشورمان از آن بهره مند هستیم، سنت های حسنه اسلامی نظیر وقف، نذر، انفاق ثلث اموال و مواردی از این جنس است که با توجه به عقبه مذهبی و اعتقادی مردم، مورد استقبال قرار می گیرد. این ظرفیت ها در حوزه های مختلف نظیر محرومیت زدایی، سلامت، معیشت و ... مورد استفاده قرار می گیرند اما سهم کمی از آن ها به حوزه علم و فناوری اختصاص یافته است که توسعه آن نیازمند فرهنگ سازی و ترویج اهمیت مشارکت در این حوزه می باشد.

سؤال: مزیت نهادسازی، نظیر ایجاد بنیادهای دانشگاهی، برای اقدامات خیریه ای در حوزه علم و فناوری نسبت به تلاش ها و اقدامات فردی و شخصی چیست؟

در نظام حساب های ملی سازمان ملل، دولت به عنوان «بخش اول» و بنگاه های خصوصی و فعالیت های آن ها به عنوان «بخش دوم» تعریف شده اند. در این نظام همچنین بخشی به عنوان «بخش سوم» نیز مورد توجه قرار گرفته است. بخش سوم در واقع همان بخشی است که فارغ از وظایف دولتی و منفعت طلبی بخش خصوصی و با نگاهی داوطلبانه برای حل مسائل عمومی وارد میدان می شود.

بنیاد حامیان علم و فناوری ایران

سخاوت بزرگ:

جان دوئر و کمک ۱.۱ میلیارد دلاری به دانشگاه استنفورد

جان دوئر یکی از موفق‌ترین سرمایه‌داران موفق تاریخ سیلیکون‌ولی و همسرش آن دوئر، مبلغ ۱.۱ میلیارد دلار را در سال ۲۰۲۲ به دانشگاه استنفورد اهدا کردند. به گزارش دانشگاه استنفورد، این مبلغ بیشترین کمک اهدایی به دانشگاه در طول تاریخ آن بوده است که به همراه ۶۰۰ میلیون دلار کمک از سوی دیگر نیکوکاران، برای ساخت و راه اندازی مدرسه‌ی پایداری در دانشگاه استنفورد، مورد استفاده قرار می‌گیرد. این مدرسه، که برای پاسداشت بنیانگذاران آن، دوئر نامگذاری شده است، نخستین مدرسه‌ی ای خواهد بود که دانشگاه استنفورد طی هفتاد سال اخیر تأسیس می‌کند. مدرسه‌ی مذکور یک واحد چند رشته‌ای و شامل چندین بخش دانشگاهی و مراکز تحقیقاتی است که بر موضوعات تغییرات اقلیمی، علوم زمین و نجوم، تکنولوژی انرژی، شهرهای پایدار، محیط زیست طبیعی، امنیت غذا و آب، جامعه و رفتار انسانی و سلامت انسانی و محیطی متمرکز است.

خانواده‌ی دوئر پیش از این نیز مبالغی را جهت کمک به بخش‌های دیگر دانشگاه استنفورد مثل بخش پزشکی، مرکز سرطان، مرکز سیاست اقتصادی، دانشکده مهندسی و بخش علوم ورزشی اهدا کرده بودند. کمک ۱.۱ میلیارد دلاری این خانواده به دانشگاه استنفورد، پس از کمک ۱.۸ میلیارد دلاری مایکل بلومبرگ به دانشگاه جان هاپکینز در سال ۲۰۱۸، بزرگ‌ترین مبلغ اهدایی خصوصی به یک دانشگاه در تاریخ آمریکا است. آقای دوئر و همسرش همچنین از امضاکنندگان پیمانی هستند که توسط بیل گیتس، همسر سابقش ملیندا فرنچ گیتس و وارن بافت طراحی شد تا افراد فوق‌ثروتمند را ترغیب و تشویق کنند که بخش اعظم دارایی و ثروت خود را در طی دوره‌ی حیات یا در وصیتنامه‌ی خود صرف فعالیت‌های وقف و نیکوکاری کنند. آقای دوئر بر اهمیت اقلیم و پایداری تأکید و بیان می‌کند که بخش اعظم برنامه‌ی فعالیت‌های بشردوستانه‌ی خانواده‌شان به همین حیطه اختصاص دارد و لازم

یک نهاد میانجی و تسهیلگر میبایست برخوردار از چند ویژگی مهم باشد که از جمله آن‌ها میتوان به برخورداری از مقبولیت میان کنشگران مردمی، بهره‌مندی از مقبولیت مطلوب در بین نهاد‌های حاکمیتی و اشراف مطلوب به نسبت مسائل و نیازمندی‌های موجود و راهکارهای حل آن‌ها اشاره نمود.

بنیاد حامیان علم و فناوری ایران هم با توجه به مأموریتی که برای خود تعریف نموده، عملاً خود را به عنوان یک نهاد تسهیلگر و میانجی در توسعه مشارکت مردم در عرصه آموزش عالی معرفی کرده است. بحمدالله حضور افرادی در رأس مدیریت این بنیاد که خود پیشگام فعالیت در زمینه توسعه مشارکت مردم در عرصه آموزش عالی بوده و اشراف خوبی به نظام مسائل در این عرصه دارند و همچنین در بین بدنه وزارت علوم و در دانشگاه‌ها و نیز جامعه خیرین از اعتبار و جایگاه مناسبی برخوردارند بسیار میتواند به نقش تسهیلگری این بنیاد کمک نماید.

نکته حائز اهمیت آن است که بنیاد در طراحی برنامه‌ها و فعالیت‌های آتی به این موضوع توجه نماید که از نقش تسهیل‌گری فاصله نگرفته و وارد فعالیت‌های عملیاتی نشود و تمرکز خود را بر الگوسازی و ترویج فرهنگ مشارکت مردمی، تقویت توان بنیاد‌های حامیان دانشگاهی، توسعه شبکه فعالان و همچنین تصمیم‌سازی برای نهاد‌های بالادستی به ویژه وزارت علوم قرار دهد.

پایان مصاحبه

مبالغ هنگفتی را اهدا کرد که در حوزه‌ی وقف و نیکوکاری آموزشی، شگفت‌انگیز و حیرت‌آور بود. دانشگاه هاروارد ۴۰ میلیون دلار، دانشگاه همپتون ۳۰ میلیون دلار، دانشگاه خاویر، دانشگاه تاسکیگی، کالج مورهاوس و کالج اسپلمن نیز هریک ۲۰ میلیون دلار کمک‌هزینه‌ی نقدی دریافت کردند که بسیاری از نیازها و تنگناهای مالی آن‌ها را برطرف کرد.

یکی از نکات مهم در وقف ۱۵۰ میلیون دلاری مکنزی اسکات این است که این دانشگاه‌ها جزو دانشگاه‌های برتر آمریکا که اغلب بیشترین میزان توجه و کمک‌های نقدی را دریافت می‌کنند نیستند، بلکه مؤسساتی هستند که بسیاری از مردم حتی نام آن‌ها را هم نشنیده‌اند و اغلب دانشجویان آن‌ها، دانشجویانی از خانواده‌های اقلیت و کم‌درآمد هستند و این امر نشان می‌دهد علاوه بر دانشگاه‌های مهم و بزرگ، توجه و کمک به دانشگاه‌های کوچک‌تر و محلی نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و این دانشگاه‌ها اغلب بیش‌تر از مؤسسات آموزشی بزرگ به کمک‌های مالی نیکوکاران نیاز دارند تا بتوانند بودجه‌ی لازم برای برنامه‌های آموزشی و خدمات رفاهی دانشجویان را فراهم کنند.

برگرفته از سایت‌های زیر:

- <https://www.forbes.com/sites/forbeswealthteam/۲۳/۰۱/۲۰۲۳/americas-top-givers-۲۰۲۳the-۲۵-most-philanthropic-billionaires/?sh=۲dee۲edb۲e۹e>

- <https://tpinsights.com/one-year-ago-mackenzie-scott-gave-۱۵۰-million-to-hbcus-heres-where-that-money-has-gone/#:~:text=Howard۲۰%received۲۰%Scott%۲۰%largest۲۰%donation,donor۲۰%in۲۰%/the۲۰%/school%۲۰%/history.>

- <https://www.nytimes.com/۱۶/۱۲/۲۰۲۰/us/mackenzie-scott-college-donations.html>

است ثروتمندان دیگر نیز بخشی از دارایی خود را صرف نیکوکاری در حوزه‌ی تغییرات اقلیمی کنند تا بتوان با مشکلات موجود مبارزه و جهان را به جایی بهتر برای زیست بشر تبدیل کرد.

ترجمه و تلخیص از منابع زیر:

- <https://www.forbes.com/sites/michaelnietzel/۰۴/۰۵/۲۰۲۲/stanford-university-announces-largest-gift-in-its-history-۱۱-billion-from-john-and-ann-doerr/?sh=۱۱۷۵۴۳e۱۴e۶a>

- <https://www.nytimes.com/۰۴/۰۵/۲۰۲۲/climate/john-doerr-stanford-climate.html>

ثروتمندان و حمایت از علم و فناوری:

مکنزی اسکات و وقف در آموزش عالی

در میان آخرین به‌روزرسانی لیست بیست و پنج نفره از سخاوتمندترین خیرین آمریکا، نام خانم مکنزی اسکات، رمان‌نویس، خیر، سهامدار آمازون، همسر سابق جف بزوس، بنیانگذار سایت آمازون و یکی از ثروتمندترین افراد جهان، در چهارمین رتبه دیده می‌شود. مکنزی اسکات که متعهد شده است بخش اعظم دارایی و ثروت خود را در راه نیکوکاری اهدا کند، در سال ۲۰۲۲ اعلام کرد که در طول ۱۷ ماه، از ژوئن ۲۰۲۱، در حدود ۵.۸ میلیارد دلار به ۸۰۰ سازمان غیرانتفاعی کمک نقدی کرده است. اغلب فعالیت‌های خیریه‌ای او در حوزه‌ی اقتصادی و نابرابری‌های نژادی و جنسیتی جای می‌گیرد و در همین راستا، مکنزی اسکات در جولای سال ۲۰۲۰ به شش دانشگاه و کالجی که پیشینه‌ی سیاه‌پوستی دارند و محل تحصیل دانشجویان آفریقایی آمریکایی هستند،

مکنزی اسکات

جان دوئر

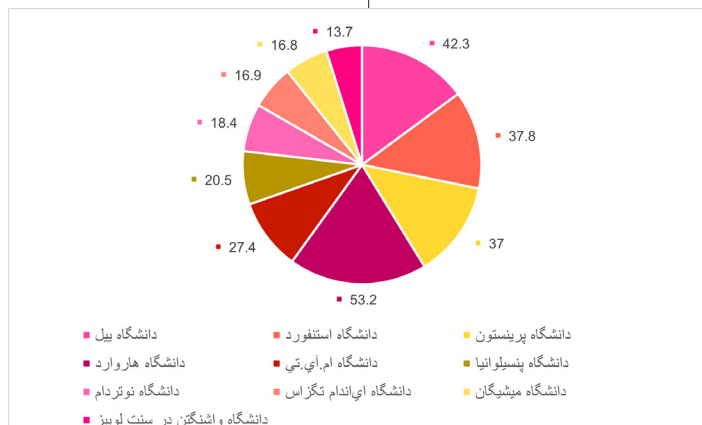
حمایت مردمی از علم در کشورهای توسعه یافته: نمونه ۱۰ دانشگاه ملی آمریکا با بیشترین میزان موقوفات

سال ۲۰۲۱ دریافت کردند، حدود ۲۸,۴ میلیارد دلار است، اما وقف های چند میلیارد دلاری این چینی در آموزش عالی چندان رایج نیستند و در ۳۹۷ دانشگاه ملی که اغلب پژوهش محور هستند و در مطالعه ی یو.اس نیوز مورد بررسی قرار گرفتند، میانگین اندازه وقف حدود ۱,۷ میلیارد دلار است. نمودار زیر مقادیر هدایای دریافتی ۱۰ دانشگاه ملی ایالات متحده که در سال ۲۰۲۱ بیشترین میزان موقوفات را دریافت کرده اند، نشان می دهد.

بر اساس گزارش منتشر شده توسط یو.اس نیوز، از میان دانشگاه های ملی آمریکا، دانشگاه هاروارد بیشترین میزان موقوفات را در سال مالی ۲۰۲۱ داشته که برابر با ۵۳ میلیارد دلار بوده است و دانشگاه ییل نیز با دریافت موقوفات ۴۲ میلیارد دلاری در رتبه ی دوم قرار می گیرد. داده های بانک جهانی نشان می دهد که هدایا و موقوفات دریافت شده توسط این دانشگاه ها از تولید ناخالص داخلی برخی کشور ها از جمله بولیوی، ایسلند، پاراگوئه و مالی بیش تر است. براساس گزارش یو.اس نیوز، میانگین وقف در ۱۰ دانشگاه ملی آمریکا که بیشترین میزان موقوفات را در

نمودار ۲. میزان موقوفات ۱۰ دانشگاه ملی آمریکا با بیشترین میزان موقوفات (اعداد به میلیارد دلار است)

دانشجویان تبعه کشور افغانستان و دانشجویان نیازمند توسط استاد محمد مینا و مهندس مصطفی تقیئی.

بنیاد حامیان دانشگاه کاشان

- اعطای جایزه‌ی تحصیلی (بورسیه) به دانشجویان برتر دانشکده های دانشگاه کاشان توسط آقای ابوالفضل بهره‌مند و جمعی از خیرین.
- اهدای ۷۴۷ جلد کتاب به کتابخانه‌ی مرکزی دانشگاه کاشان توسط خیر ارجمند جناب آقای علی محمدزاده، مدیرعامل محترم شرکت پتروشیمی.

بنیاد حامیان دانشگاه اصفهان

- ساخت دانشکده‌ی حقوق توسط خیر محترم حاج آقا مهدی مظاهری با زیربنای ۱۲۰۰۰ مترمربع، در ۵ طبقه، ۳۸ کلاس، ۲ سالن دفاع و دادگاه و با ظرفیت ۱۱۵۲ دانشجو که در تاریخ ۱۴ دی ماه سال ۱۴۰۰ آغاز شده و اکنون در دست احداث است.
- تکمیل و ساخت بلوک A۳ و A۴ خوابگاه دانشجویی دختران دانشگاه اصفهان توسط خیر محترم جناب آقای منصور نصر اصفهانی: ساخت این پروژه با مساحت ۲۲۰۰ مترمربع، ۵ طبقه، ۲۰ واحد و با ظرفیت ۱۶۰ دانشجو در تاریخ ۱ اسفندماه ۱۴۰۰ آغاز شده و اکنون در دست احداث است.

مروری بر فعالیت های بنیاد های حامی دانشگاه ها در سال ۱۴۰۱

در این بخش اهم فعالیت ها و اقدامات برخی از بنیاد های حامی دانشگاه های کشور که گزارش آن ها تا قبل از تدوین این ویژه نامه به روابط عمومی بنیاد رسیده است، ارائه میشود. برای تهیه مطالب این بخش از همه بنیاد های دانشگاهی درخواست شد تا گزارش اقدامات و فعالیت های خود در سال ۱۴۰۱ را در اختیار روابط عمومی بنیاد حامیان علم و فناوری قرار دهند. آنچه که در ادامه می آید اطلاعاتی است که بنیاد های دانشگاهی به روابط عمومی بنیاد ارسال کرده اند. لازم به ذکر است که گزارش فعالیت های بنیاد ها، در طول سال نیز از طریق شبکه های اجتماعی، سایت و خبرنامه الکترونیکی بنیاد برای اطلاع عموم منتشر می شود. بنابراین، چنانچه گزارش فعالیت های بنیادی برای انتشار در این ویژه نامه آماده نشده است، از مدیر عامل محترم بنیاد مربوطه درخواست میشود مطالب مورد نظر خود را برای انتشار در خبرنامه بنیاد و شبکه های اجتماعی به روابط عمومی ارسال کنند.

بنیاد حامیان دانشگاه اراک

- احداث رصدخانه ی دانشگاه اراک توسط مهندس محمود آستانه.
- اهدای یک باب ساختمان مسکونی موقوفه مرحومه طاهره رفوئی به مساحت ۳۷۰ متر مربع برای احداث خوابگاه دختران.
- اعطای مبلغ ۵۰۰ میلیون ریال توسط مهندس محمدجواد ایمانی‌راد.
- اعطای مبلغ ۳۰۰ میلیون ریال توسط بنیاد توسعه ی دانشگاه اراک جهت خرید تجهیزات کامپیوتر برای خوابگاه های جدیدالاحداث.
- اعطای مبلغ ۱۰۰ میلیون ریال توسط بنیاد توسعه ی دانشگاه اراک جهت تامین بخشی از تجهیزات دندانپزشکی دانشگاه.
- اعطای کمک هزینه ی تحصیلی به تعدادی از

منزل بانو مینو رجبی نیا در شهریورماه ۱۴۰۱ شامل:

- الف) یک واحد مسکونی در تهران، ساختمان پلاسکو با بیش از ۲۳۵ متر مربع.
- ب) یک واحد آپارتمانی نوساز در بلوار کشاورز کرمان با بیش از ۱۲۵ متر مربع.
- اهدای کتب معماری و سایر کتب کتابخانه شخصی به همراه کمد های مربوطه.

- انجام امور ثبتی و انتقال منزل اهدایی بانو تاتا شامل دو دانگ از شش دانگ یک واحد آپارتمان در تهران خیابان فلسطین شمالی.
- تدوین اساسنامه موقوفه خانم تاتا به منظور افزایش کمی و کیفی بخش آمار با همکاری بخش آمار.

بنیاد حامیان دانشگاه شریف

- پرداخت مبلغ حدود ۴۰۰۰ میلیون ریال برای حمایت از دانشجویان.
- پرداخت مبلغ حدود ۱۰۰۰ میلیون ریال برای صندوق های سرمایه گذاری دانشگاه.
- پرداخت مبلغ حدود ۱۲۰۰ میلیون ریال برای نوسازی خوابگاه ها.
- پرداخت مبلغ حدود ۶۰۰۰ میلیون ریال برای بازسازی مرکز مشاوره دانشگاه.
- مشارکت در ساخت و تجهیز ساختمان های دانشگاه.

بنیاد دانشگاه شهید باهنر کرمان

- برگزاری مراسم یادبود شادروان شاهرخ وفاداری، از یاران مرحوم مهندس افضل پور بنیانگذار دانشگاه کرمان، در پنجم اردیبهشت ۱۴۰۱ در دانشگاه شهید باهنر کرمان.

- تدوین و تصویب اساسنامه و آیین نامه داخلی جایزه معماری میرحیدر توسط هیأت امنای جایزه و هیات مدیره بنیاد با برگزاری جلسات متعدد با حضور بانو مینو رجبی نیا همسر شادروان مهندس میرحیدر در اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۱.
- هماهنگی و مشارکت در برگزاری مراسم یادبود و ترحیم خیرین و اساتید درگذشته، شادروان مهندس میرحیدر، شادروان دکتر رحیم نژادسلیم و شادروان دکتر سید جلال مهدویان.
- انجام امور ثبتی و انتقال به صورت صلح عمران

- کمک به دانشجویان نیازمند از طریق مرکز نیکوکاری به مبلغ ۷۸۹ میلیون ریال.
- کمک به وام ازدواج دانشجویی به مبلغ ۸۰۰ میلیون ریال.
- پرداخت کمک هزینه عمل جراحی یکی از دانشجویان به میزان ۱۷۵ میلیون ریال.
- پرداخت مستقیم شهریه و هزینه خوابگاه به مبلغ ۱۹,۵ میلیون ریال.
- کمک هزینه جهیزیه دانشجو به میزان ۴۰ میلیون ریال.

بنیاد دانشگاه یزد

- پرداخت کمک مالی به برگزاری کارگاه علمی نظریه اطلاعات و مخابرات ایران.
- بهره برداری از ساختمان شماره ۴ مرتاض، هدایی خیر نیک‌اندیش جناب آقای دکتر مرتاض، با زیربنای ۴۴۶ مترمربع و حیاط با مساحت ۹۴ مترمربع که به مجموعه دانشکده هنر و معماری اضافه شده است.
- پرداخت کمک‌هزینه تحصیلی به دانشجویان ممتاز واجد شرایط به مدت ۱۰ ماه.
- پرداخت کمک مالی برای برگزاری همایش نجوم و اختر فیزیک ایران.

- پیگیری امور مربوط به راه اندازی کتابخانه و موزه شادروان میرحیدر در دانشکده هنر و معماری صبا و همچنین برنامه ریزی اولین دوره جایزه مهندسی معماری میرحیدر که در خرداد ماه ۱۴۰۲ برگزار میشود.
- پیگیری کارهای انتقال منزل مسکونی مرحوم دکتر ابراهیم رضوی به بنیاد.
- برگزاری نخستین نشست بنیاد های حامیان دانشگاه های منطقه هشت کشور در تاریخ یازدهم اسفند ۱۴۰۱ در سالن کنفرانس مرکزی دانشگاه شهید باهنر کرمان.

بنیاد دانشگاه محقق اردبیلی

- تداوم ساخت خوابگاه متاهلی ۱۴ واحدی با زیربنای ۷۵۰ مترمربع با مشارکت خیر ارجمند جناب آقای حمید محسنی راد. هزینه‌ی مصرف شده برای این پروژه تاکنون حدود ۶۰ میلیارد ریال بوده است و در سه ماه آینده تکمیل و در تابستان ۱۴۰۲ افتتاح خواهد شد.

بنیاد دانشگاه فردوسی مشهد

• تلاش جهت افزایش ضریب نفوذ اخبار و فعالیت های بنیاد با به روز رسانی وبسایت، انتشار نشریه همیاران بنیاد و فعال کردن کانال تلگرامی بنیاد و اینستاگرام.

• گسترش تعاملات و انتقال تجارب با موسسات نیکو کاری دانشگاهی: شرکت در جلسه خیرین حامی بنیاد های دانشگاهی و بنیاد های حامی علم و فناوری ایران به منظور تبیین جایگاه معنوی بنیاد ها و تقویت مالی با بهره جوئی از معافیت های مالیاتی پیش بینی شده.

• برگزاری جلسات هم اندیشی با نمایندگان عضو هیئت علمی بنیاد در دانشکده ها برای بهبود عملکرد بنیاد و استفاده از نقطه نظرات آن ها در خصوص مسائل روز مورد نیاز دانشجویان و دانشگاه.

• تنوع بخشی فعالیت های بنیاد: همکاری با دانشگاه در جهت توسعه امکانات ارتقای تحصیلی دانشجویان، و فراهم آوردن شرایط مهارت افزایی دانشجویان.

• تلاش در جهت افزایش عضویت خیران و جامعه مخاطبان بنیاد، تعامل با اساتید، همکاران دانشگاهی و جامعه دانشجویان و دانش آموختگان و موسسات خیریه، اطلاع رسانی و ارسال پیام های حاوی عملکرد مالی بنیاد در بخش های مختلف به خیرین.

• جلب همکاری بیشتر اعضای هیأت علمی و کارکنان دانشگاه فردوسی مشهد به بنیاد.

• توجه به نقش بی بدیل خیرین در توسعه علم و فناوری و انتقال تجارب از طریق ضبط مصاحبه های ویدئویی از خیرین و مؤسسان بنیاد در راستای چاپ و انتشار طرح تاریخ شفاهی بنیاد دانشگاهی فردوسی.

• تداوم ساخت پروژه سرای مهندس شهرستانی با زیربنای ۵۵۰۰ مترمربع، شامل ۲ بلوک با ۷۵

اتاق و ظرفیت اسکان ۳۱۰ دانشجو. ساخت این پروژه از فروردین ماه ۱۳۹۸ آغاز شده و خوشبختانه با مذاکراتی که با دانشگاه و صندوق رفاه و بانک صورت گرفته است، ساخت پروژه همچنان در حال اجراست و تا کنون ۹۵٪ پیشرفت فیزیکی داشته است.

• تحویل پروژه سایت گروه نساجی دانشکده مهندسی: بر اساس تفاهم نامه مبادله شده بین بنیاد به نمایندگی دانشکده مهندسی و بنیاد فرهنگی رعد به نمایندگی خیر نیک اندیش جناب آقای مهندس نیک نژاد، این پروژه در مرداد ماه ۱۴۰۰ آغاز و با هزینه حدود هفتاد میلیارد ریال در شهریور ماه ۱۴۰۱ تحویل و آماده بهره برداری شد.

• برپایی بازارچه مهربانی: بنیاد دانشگاهی فردوسی از خردادماه سال ۱۴۰۱ برای بهبود کیفیت زندگی دانشجویان در کنار خدمات دیگر، اقدام به برگزاری جلسات هم اندیشی برای اجرای بازارچه مهربانی کرده است. در این راستا، بنیاد دانشگاهی فردوسی با کمک اعضای هیئت علمی، کارکنان دانشگاه و سایر نیک اندیشان، با مشارکت فعال دانشجویان، لوازم و اثاثیه غیر ضروری (اعم از دست دوم و یا نو)، پوشاک، لوازم التحریر، لوازم صوتی و تصویری، لوازم آشپزخانه و... را جمع آوری کرده و با قیمت گذاری اندک در نمایشگاهی که تحت عنوان بازارچه مهربانی در تاریخ ۱۴۰۱/۰۸/۲۴ لغایت ۱۴۰۱/۰۸/۳۰ برگزار شد، در اختیار دانشجویان قرار داد.

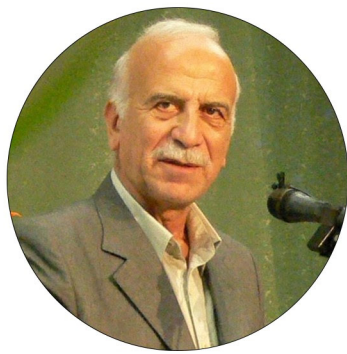
• انتشار کتاب «بنیادی از دانایی و وارستگی»: این کتاب کوششی برای تدوین تاریخ شفاهی بنیاد دانشگاهی فردوسی برای ثبت اقدامات خداپسندانه و ماندگار خیران ارزشمند بنیاد دانشگاهی فردوسی است.

• برگزاری گردهمایی خیرین حامی بنیاد: این گردهمایی با هدف تجلیل از خیرین حامی بنیاد در تاریخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۳ در محل هتل پردیسان مشهد برگزار شد.

- تأسیس مرکز نوآوری و توسعه فناوری فضل خراسانی در ساختمان اهدایی بانوی نیکاندیش سرکار خانم ضیاءالملوک فضل خراسانی برای دانشجویان نخبه و نوآور دانشگاه فردوسی مشهد.
- انتشار نشریه سالانه همیاران بنیاد دانشگاهی فردوسی.

خیر نیک اندیش مرحوم آقای حسین محمدزاده
تاریخ فوت: ۱۴۰۱
عضو هیئت مدیره بنیاد خیرین دانشگاه گیلان؛
رئیس سابق مجمع خیرین مدرسه ساز استان گیلان؛
عضو هیئت مدیره جامعه خیرین مدرسه ساز کشور

خیر نیک اندیش مرحوم آقای حاج حسین سعیدپور
تاریخ تولد: ۱۳۲۰
تاریخ فوت: ۱۴۰۱
پروژه‌ی خیر: مشارکت در احداث دانشکده علوم انسانی و
معارف قرآنی در دانشگاه ملایر

خیرین در گذشته در سال ۱۴۰۱

خیر نیک اندیش مرحوم آقای ایرج بیروز
تاریخ تولد: ۱۳۲۱
تاریخ فوت: ۱۴۰۲
استاد بازنشسته دانشگاه صنعتی شاهرود و عضو هیئت مؤسس و
نایب رئیس هیئت امنای بنیاد خیرین دانشگاه صنعتی شاهرود